

NEJNOVĚJŠÍ INFORMACE Z FYTOSANITÁRNÍ OBLASTI

ZELINÁŘSKÉ DNY 2025

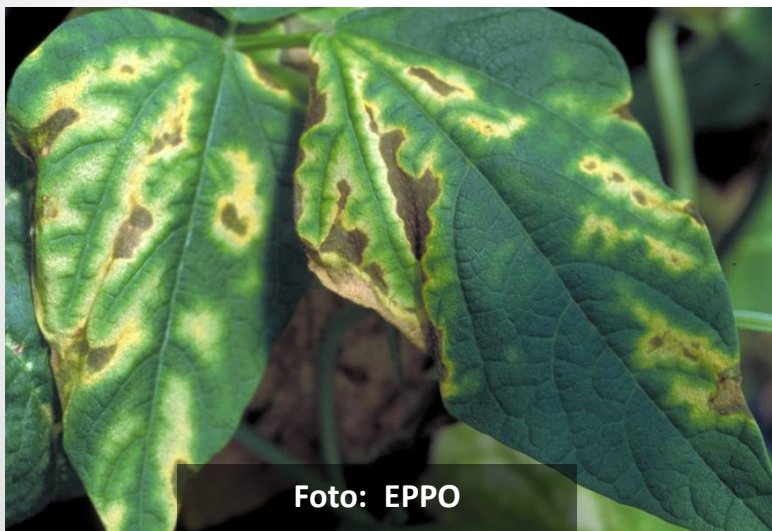

Foto: EPPO

Foto: A. Dombrovsky, EPPO

Michal Hnízdil, ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ
ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Osnova

- **Legislativa – zdraví rostlin a regulace RM rostlin a odrůdy**
- **Změna v regulaci viru hnědé vrásčitosti plodů rajčete (Tomato Brown Rugous Fruit Virus = ToBRFV)**
- **Fytosanitární aspekty dovozu a vývozu**

Foto: www.priroda.cz

Legislativa – osiva a odrůdy (1)

- Návrh nového nařízení EU k regulaci rozmnožovacího materiálu rostlin a odrůdového práva (zruší všechny dosavadní „marketingové“ směrnice)
- Projednává se na úrovni Rady EU od července 2023, dosud shoda nedosažena (za dánského PRES – konec 2025?)
- ÚKZÚZ projednává národní pozici pravidelně se zástupci svazů a asociací

Legislativa – osiva a odrůdy (2)

- ČR má (zatím) k návrhu řadu výhrad, některá témata je problém podpořit (*součinnost s MZe a SZB*) – *obava ze snížení požadavků na kvalitu osiv a sadby, byrokracie, např.*
 - *Heterogenní materiál (nejen pro eko produkci)*
 - *Širší výměna osiv mezi farmáři*
 - *Zavedení požadavku na povinné hodnocení užité hodnoty odrůd pro ovoce a zeleninu (náklady na rozšíření testovacích kapacit, prodloužení procesu registrace odrůdy)*
 - *Četné reporty Komisi bez zjevného využití ...*

Legislativa – zdraví rostlin

- Novela nařízení EU o zdraví rostlin 2016/2031 zveřejněna v prosinci 2024; *prakticky důležité:*
 - odchylky pro připojování RL pasů (*odděleně od balení, výjimky pro dodávky z e-shopů pro konečné /nepodnikající/ uživatele*)
 - třetí země povinnost deklarovat splnění fyto-požadavků pro regulované nekaranténní ŠO u zásilek osiv a sadby dovážených do EU (*odklad účinnosti 18 měsíců*)
- (konsolidovaná verze nařízení – ÚKZÚZ zveřejní na webu + pošle odkaz asociacím)*

Změna v regulaci ToBRFV (1)

- Virus hnědé vrásčitosti plodů rajčete (ToBRFV) je od 1. ledna 2025 v EU regulován jako NEKARANTÉNNÍ ŠO (tedy regulace jen na rozmnožovacím materiálu, a to pouze na zelenině (nikoliv na okrasných druzích), konkrétně na rajčeti jedlém *Solanum lycopersicum* včetně jeho hybridů a na paprice roční *Capsicum annuum*

Foto: M. Čadová, ÚKZÚZ

Změna v regulaci ToBRFV (2)

- Změna regulace = v důsledku rozšíření ToBRFV v některých zemích EU (netýká se ČR) – a v řadě dalších zemí světa - nad rámec reálné eradikace, existence odolných odrůd paprik

- Shoda – konsensus v ČR (ČMŠSA – ZUČM – ÚKZÚZ) na regulaci ToBRFV jako RNŠO xx

ČR nakonec hlasovala proti návrhu

konkrétního nařízení Komise (EU) 2024/2970 :

nejednoznačný přístup EU při testování xx

„odolné“ odrůdy papriky proti ToBRFV

2024/2970

PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2024/2970

ze dne 29. listopadu 2024,

prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, pokud jde o *Tomato brown rugose fruit virus* na rostlinách kategorie 1 v rodech *Solanum* a *Capsicum annum* L., a kterým se stanoví

Změna v regulaci ToBRFV (3)

- Nově opatření při výskytu platí jen na rozmnožovací materiál:
 - Žádná (rostlinolékařská) opatření při zjištění výskytu ToBRFV ve sklenících, na pozemcích, porostech rajčete a papriky určené ke konzumu nebo zpracování
 - ToBRFV se nesmí vyskytovat v množitelských porostech /osivu/sadbě rajčete a papriky = jakýkoliv výskyt ToBRFV v osivu/sadbě = nelze uvádět na trh jako osivo/sadbu
 - Podmínka vydání RL pasu/RL certifikátu na osivo/sadbu: deklarace země prosté nebo povinné testování množit. porostu nebo osiva
 - V ČR odběr vzorků a testování provádí ÚKZÚZ: dodavatelé kontaktují [místně příslušného](#) inspektora [terénní inspekce](#) a podají si [žádost](#) o šetření před vydáním RL pasu

Změna v regulaci ToBRFV (4)

- Kontroly dovozu osiv/sadby ze třetích zemí (po dobu 2 let) – povinné jednotné testování zásilek na ToBRFV původem z:
 - Číny – 100%
 - Izraele – 50%
 - ostatních třetích zemí – 20%
- Regulace neplatí pro odrůdy papriky roční, o kterých je známo, že jsou rezistentní vůči ToBRFV, seznam takových odrůd je dostupný na [webu ÚKZÚZ](#) (dosud notifikace jen z Nizozemí...)
- Informace k ToBRFV lze najít např. v [Aktualitách Odboru osiv a sadby ÚKZÚZ](#)

Počty testovaných vzorků na ToBRFV za rok 2024 v ČR

Účel odběru vzorku	Počet vzorků celkem	Počet pozitiv. vzorků	Původ	Komodita (pozitivity)	Počet lokalit s výskytem
dovozní kontrola	84	14	14x Čína	10x rajče, 4x paprika	-
šetření před vydáním RL pasu, šetření před vývozem a další	597	10	1x záchyt IT, ostatní CZ	4x rajče, 5x paprika	3
CELKEM	681	24	-	-	3

Vývoz zeleniny do třetích zemí (*fytosanitární pohled*)

- Zelenina ke konzumním účelům – nevyváží se (ani pro zpracování)
- Vývoz osiv zeleniny – 179 komerčních zásilek (což není vůbec málo)

Foto: www.vimcojim.cz

Dovoz zeleniny ze třetích zemí (*fytosanitární pohled*)

- **Vstupní místo = letiště Praha + malá část zásilek odbavována v německých vstupních místech (Frankfurt, Hamburk)**
- **Dovoz konzumní zeleniny = ve směsných zásilkách společně s ovocem, popř. dalším zbožím = 2162 zásilek, v nichž byla velká část tvořená zeleninou**
- **Nejčastěji - plody (paprika, lilek), listová zelenina (celer, eryngium, bazalka, limnophila, kasava) – přímý prodej , restaurace, původ nejčastěji země jihovýchodní Asie**
- **Dovoz osiv (sadba se nedovází) - přes česká vstupní místa 20 komerčních zásilek, původ nejčastěji Čína, Indie, US, Austrálie**
 - **od 2023 - pravidla pro testování dovážených osiv druhů s vyšším fyto-sanitárním rizikem = odběr 84 vzorků osiv, 27 bylo pozitivně testovaných na některý z regulovaných škodlivých organismů..**

Přehled zjištěných škodlivých organismů v zásilkách zeleniny dovezené ze třetích zemí – 2024

	Škodlivý organismus	Počet zásilek	Naložení se zásilkou	Poznámka
Osivo zeleniny	Tomato brown rugose fruit virus	7	Zničení	
	Potato spindle tuber viroid	2	Zničení	RNŠO
	Bakterie <i>Xanthomonas phaseoli</i> pv. <i>phaseoli</i>	1	Zamítnutí vstupu	RNŠO
Konzumní zelenina (plody lilku)	Motýl (zavíječ) <i>Leucinodes orbonalis</i>	2	Zamítnutí vstupu/zničení	Škůdce regulován dočasně v letech 22-24 v rámci předběžného rizika

Foto: Wikipedia

Foto: ÚKZÚZ

Aktualita – dovoz osiva fazolu a sóji ze třetích zemí

- Návrh Komise na zavedení povinného testování osiva hostit. rostlin (= zejména fazolu a sóji) na bakterii *Curtobacterium flaccumfaciens* pv. *flaccumfaciens* při kontrolách dovozu ze třetích zemí z důvodu četných záchytů v minulých letech
- Karanténní ŠO
- Hostitelé: *Glycine max*, *Phaseolus coccineus*, *Phaseolus lunatus*, *Phaseolus vulgaris*, *Vigna angularis*, *Vigna mungo*, *Vigna radiata* a *Vicia faba*
- Účinnost (asi) v prvním čtvrtletí 2025
 - po dobu cca tří let
- Přímo do ČR se osivo dováží výjimečně

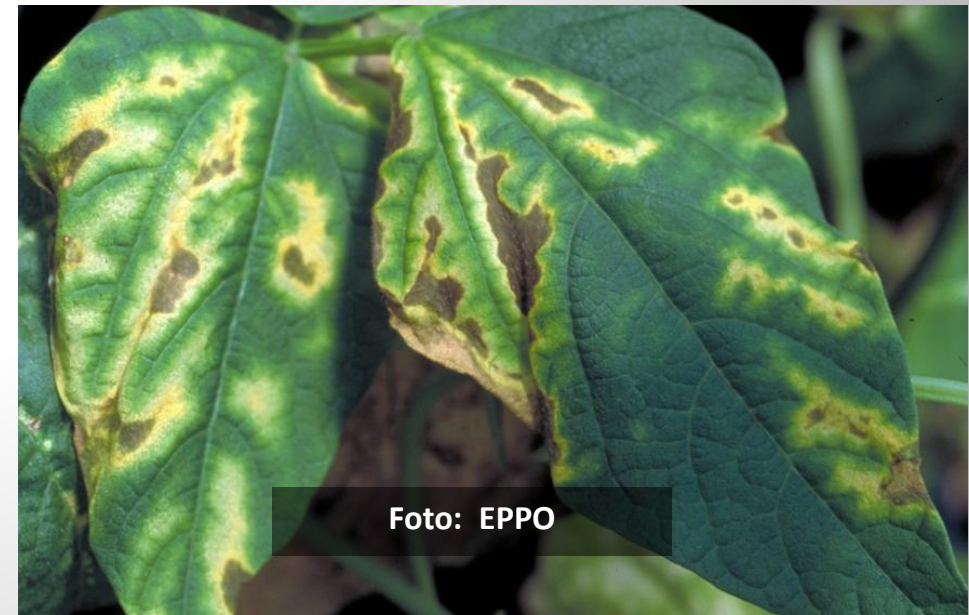

Foto: EPPO

Zdravé rostliny pro lepší život

Děkuji za pozornost

Vše dobré v roce 2025 !

